

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

03 Ιουλίου 2017

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **01/08/2017**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Σημαντική βελτίωση οικονομικού κλίματος σε ΕΕ και Ευρωζώνη, μετά την επιδείνωση του προηγούμενου μήνα**

Τον Ιούνιο, ο δείκτης οικονομικού κλίματος βελτιώνεται στην ΕΕ (+1,6), στις 111,3 μονάδες, αλλά και την Ευρωζώνη (+1,9), στις 111,1 μονάδες. Αναλυτικότερα:

Στην **Ευρωζώνη**, η άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος εκπορεύεται από την βελτίωση των προσδοκιών σε όλους τους τομείς: στις **Υπηρεσίες** (+0,6), το **Λιανικό εμπόριο** (+2,4), τη **Βιομηχανία** (+1,7) και τις **Κατασκευές** (+2,1), αλλά και από την πλευρά της ζήτησης, λόγω της ανόδου της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** (+2). Σε επίπεδο των μεγαλύτερων οικονομιών της Ευρωζώνης, το κλίμα βελτιώθηκε στην Γαλλία (+2,2), την Ισπανία (+0,5), την Γερμανία (+2,4) και την Ολλανδία (+1,6), αλλά παρέμεινε αμετάβλητο στην Ιταλία (0,0). Η ελαφρώς μικρότερη άνοδος του κλίματος σε επίπεδο **ΕΕ** οφείλεται επί της ουσίας στην ηπιότερη βελτίωση των προσδοκιών στο Ηνωμένο Βασίλειο (+1,1) και την Πολωνία (+1,1). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες σε σχέση με την Ευρωζώνη παρουσιάζουν κοινή τάση σε όλους τους τομείς, εκτός από τις Υπηρεσίες, όπου δεν μεταβάλλονται. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +5,1 και +4,5 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής δεν μεταβλήθηκαν, ενώ οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης βελτιώθηκαν και στις δύο ζώνες, με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να υποδηλώνουν κλιμάκωση.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +10,9 και +13,4 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους βελτιώνονται, ενώ οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση δεν μεταβάλλονται, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση να χάνουν έδαφος στην ΕΕ και να κερδίζουν στην Ευρωζώνη.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +3,7 μονάδες στην ΕΕ και τις +4,4 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα ανακάμπουν στην ΕΕ και πολύ περισσότερο στην Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν κλιμάκωση, με την τάση στις προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες να είναι θετική και στις δύο ζώνες.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις -3,5 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνονται σε ΕΕ και Ευρωζώνη, όπως συμβαίνει και με τις προβλέψεις για την απασχόληση.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -2,1 και -1,3 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους παραμένουν αμετάβλητες και στις δύο ζώνες, ενώ οι αντίστοιχες για την οικονομική κατάσταση της χώρας βελτιώνονται. Η πρόθεση αποταμίευσης κερδίζει έδαφος, ενώ και στις προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας σημειώνεται βελτίωση.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) δεν μεταβάλλεται τον Ιούνιο στην ΕΕ (+23,2 από +23,4 μον.), αλλά αυξάνεται στην Ευρωζώνη (+23,2 από +20,3 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται στην ΕΕ και βελτιώνονται στην Ευρωζώνη, εξέλιξη ανάλογη με εκείνη στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, ενώ οι προβλέψεις

της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο βελτιώνονται στην Ευρωζώνη και δεν μεταβάλλονται στην ΕΕ.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

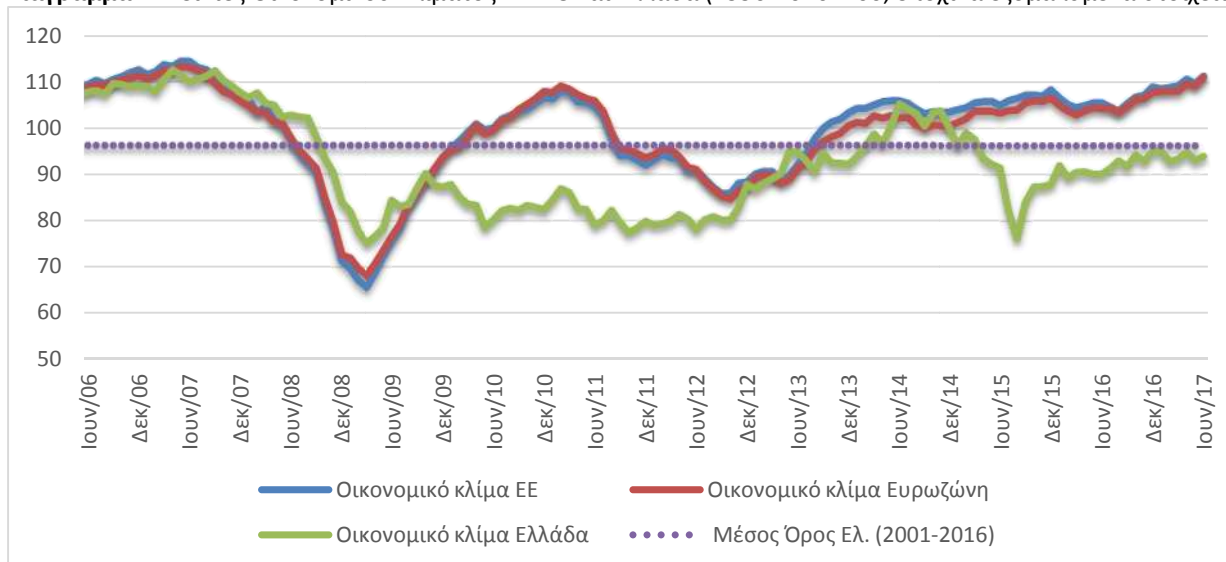
Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	99,3	100,8	89,8	94,9	104,4	106,0	105,6			
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	98,7	102,1	89,9	93,2	101,3	104,1	104,7			
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,9	81,6	80,9	91,6	100,5	89,7	91,8			
Περιοχή	2016											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	106,6	105,2	104,5	105,0	105,5	105,5	104,6	103,7	105,4	106,8	107,2	109,0
Ευρωζώνη	105,0	103,9	102,9	103,9	104,5	104,3	104,4	103,4	104,8	106,3	106,5	107,8
Ελλάδα	92,0	89,4	90,5	90,7	90,1	90,2	91,4	93,0	91,8	94,3	92,9	95,1
Περιοχή	2017											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	108,6	108,9	109,2	110,7	109,7	111,3						
Ευρωζώνη	108,0	108,0	108,0	109,7	109,2	111,1						
Ελλάδα	95,1	92,9	93,4	94,9	93,2	94,0						

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2015, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

ΕΛΛΑΔΑ: Μικρή βελτίωση οικονομικού κλίματος, με οριακή άνοδο και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Μετά την πτώση που καταγράφηκε τον Μάιο, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Ιούνιο ανακάμπτει, καθώς ενισχύεται στις 94 (από 93,2) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο από το αντίστοιχο περυσινό (90,2 μονάδες). Στους επιμέρους επιχειρηματικούς τομείς, καταγράφεται βελτίωση προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές και τις Υπηρεσίες, ενώ αντίθετα, επιδεινώνεται το κλίμα στο Λιανικό Εμπόριο. Στην πλευρά των νοικοκυριών, η καταναλωτική εμπιστοσύνη κινείται ανοδικά. **Είναι εύλογο πώς η ολοκλήρωση της αξιολόγησης επηρέασε θετικά τις προσδοκίες κυρίως στον επιχειρηματικό τομέα, αν και όχι την έκταση που ίσως αναμενόταν.** Άλλωστε, ενώ δεν έχει υπάρξει εκτροχιασμός της οικονομίας αλλά, αντίθετα, το πρόγραμμα εκτελείται, δεν έχουν επέλθει εξελίξεις που να δημιουργούν μια ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική και ανάλογες προσδοκίες. **Στην εκκίνηση του τρίτου τριμήνου του έτους** - μιας σημαντική περιόδου για την οικονομία λόγω των τουριστικών εισροών, **η εικόνα της οικονομίας παραμένει σταθερή και οι προσδοκίες ουσιαστικά στάσιμες. Μια περαιτέρω αποσαφήνιση της δυναμικής της οικονομίας μπορεί να αναμένεται από το φθινόπωρο, στο βαθμό που θα έχει υπάρξει πρόοδος σε δύο κρίσιμες πλευρές του προγράμματος: από τη μια πλευρά στην άμβλυνση της αβεβαιότητας για τους όρους χρηματοδότησης της οικονομίας μεσοπρόθεσμα και, από την άλλη, τις συνθήκες για την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.** Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες, αλλά και οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώνονται, με το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να μην μεταβάλλεται.
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βαίνουν δυσμενέστερες, όπως και οι αντίστοιχες προβλέψεις για την απασχόληση.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται οριακά, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους επιδεινώνονται, με τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων να κινούνται ανοδικά.
- στις **Υπηρεσίες**, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται ελαφρά, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης παραμένουν στα ίδια επίπεδα.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, καταγράφεται σημαντική βελτίωση του δυσμενούς ισοζυγίου για τις προβλέψεις της ανεργίας, με τις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού και της χώρας όμως να επιδεινώνονται και την πρόθεση αποταμίευσης να παραμένει στα ίδια επίπεδα.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, ελαφρώς πιο αισιόδοξες προβλέψεις για παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ανακάμπτει τον Ιούνιο στις 92 (από 88) μονάδες, στα ίδια επίπεδα με την αντίστοιχη περυσινή του επίδοση. **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες, αλλά και οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώνονται, με το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να μην μεταβάλλεται.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης αμβλύνεται τον Ιούνιο, στις -25 (από -30) μονάδες, με το 31% (από 33%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 6% (από 3%) να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο αυξάνεται στις +19 (από +12) μονάδες, με το 30% των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 11% (από 17%) μείωσή της.

γ) Ως προς τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό θετικό ισοζύγιο παραμένει στο ίδιο επίπεδο, στις +13 μονάδες, με το 23% (από 19%) των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 10% (από 5%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφονται τον Ιούνιο κυρίως ανοδικές τάσεις: οι θετικές **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** εντείνονται (στις +12 από +8 μον. το ισοζύγιο), ενώ οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+25 μον. ο δείκτης) δεν μεταβάλλονται, με το αρνητικό ισοζύγιο στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** (-7 από -13 μον.) να αμβλύνεται.

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** διευρύνονται τον Ιούνιο (στις +20 από +16 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με το 33% (από 30%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο πωλήσεων το προσεχές χρονικό διάστημα και ένα 12% (από 14%) μείωσή τους. Ωστόσο, οι θετικές εκτιμήσεις για τις **τρέχουσες πωλήσεις εξασθενούν** στη +1 μονάδα (από +9 μονάδες).

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** περιορίζονται οριακά στους 3,9 (από 4,2) μήνες, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** κινείται στο 69,4% (από 68,1%).

ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** διπλασιάζεται τον Ιούνιο στις +12 μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων το οποίο προβλέπει άνοδο απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο να κινείται στο 18% (από 13%), έναντι ενός 6-7% που αναμένει και πάλι μείωση.

η) Οι **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** μεταβάλλονται προς τα κάτω (στις -6 από -2 μον.), με το 86% των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου σταθερότητα τιμών το επόμενο τρίμηνο και ένα 10% (από 8%) άνοδό τους.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι κυρίαρχες τάσεις είναι ανοδικές. Αναλυτικά:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** αυξάνεται οριακά τον Ιούνιο στις 93,6 (από 92,8) μονάδες. Το ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης βελτιώνεται στις -16 (από -22) μονάδες, ενώ ανοδικά κινείται ο δείκτης στις προβλέψεις για την παραγωγή, ο οποίος φθάνει στις +31 (από +18) μονάδες, με το ισοζύγιο των αποθεμάτων να μεταβάλλεται

από τις +8 στις +24 μονάδες. Οι τάσεις στις εξαγωγικές μεταβλητές είναι εν γένει πτωτικές, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, το θετικό ισοζύγιο ανέρχεται στις +27 (από +16) μονάδες. Οι προβλέψεις για τις τιμές μεταβάλλονται ελαφρώς προς τα κάτω (στις -7 από -5 μον. το ισοζύγιο), με το 87% των επιχειρήσεων να αναμένει εκ νέου σταθερότητα.

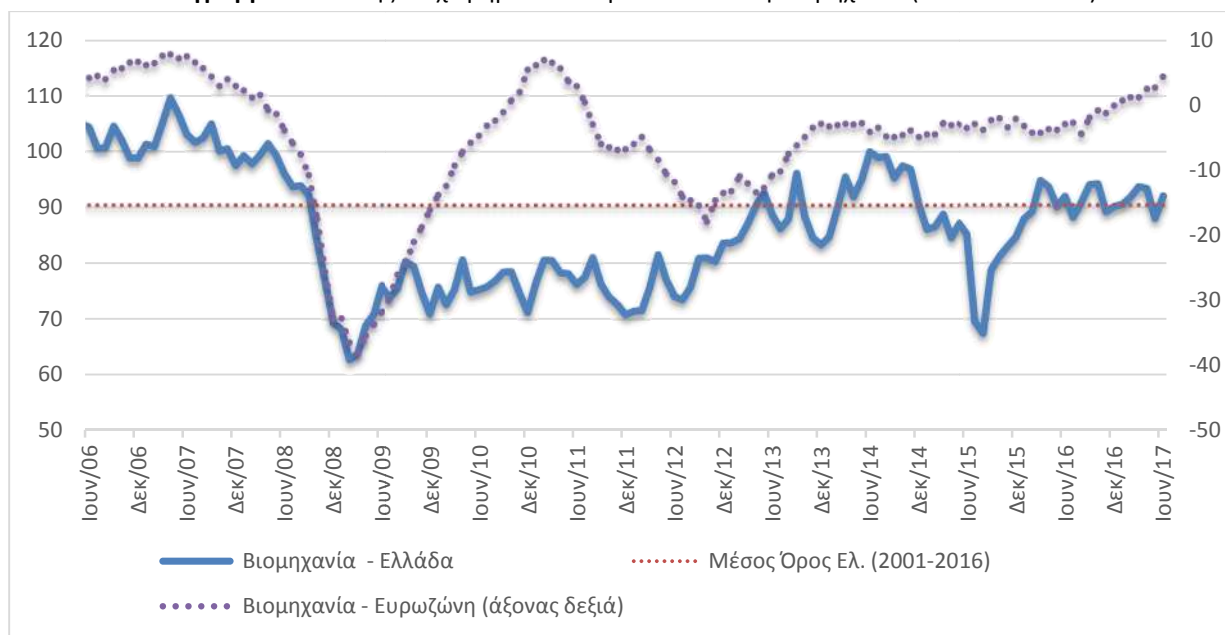
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομείς		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016			
		62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07	90,4	77,2	87,8	94,6	81,9	91,2			
2016												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
87,9	89,2	94,8	93,7	90,1	92,0	88,3	90,9	94,0	94,2	89,2	90,1	
2017												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
90,5	91,8	93,7	93,3	88,0	92,0							

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfin. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfin

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** κερδίζει αισθητά έδαφος τον Ιούνιο, φθάνοντας στις 87,6 (από 77,8) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή διπλασιάζεται στις +16 μονάδες, ενώ ο δείκτης των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βαίνει λιγότερο αρνητικός (στις -41 από -52 μον.). Το ισοζύγιο εκτιμήσεων για τα αποθέματα περιορίζεται στις +8 (από +19) μονάδες, ενώ στους δείκτες για τις εξαγωγικές προοπτικές, οι τάσεις είναι έντονα ανοδικές. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της απασχόλησης, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις -2 (από -10) μονάδες, ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται στις -9 (από -14) μονάδες, με το 1-2% των ερωτηθέντων να προβλέπει άνοδο και το 11% (από 16%) πτώση τιμών.

Ανοδικά κινείται και ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, φθάνοντας στις 91,5 (από 86,2) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της

παραγωγής παραμένει αμετάβλητο στις +8 μονάδες, ενώ ο δείκτης εκτιμήσεων για το ύψος των αποθεμάτων μειώνεται στις +2 (από +17) μονάδες. Το αρνητικό ισοζύγιο των -31 μονάδων στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση δεν μεταβάλλεται για τρίτο κατά σειρά μήνα, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι τάσεις στους εξαγωγικούς δείκτες είναι ανοδικές, με το δείκτη πρόβλεψης της βραχυπρόθεσμης απασχόλησης να διαμορφώνεται οριακά χαμηλότερα, στις -4 μονάδες. Οι πληθωριστικές προσδοκίες για τις τιμές υποχωρούν (-5 από +5 μον. ο δείκτης), με την πλειονότητα όμως των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα (85%).

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, κυρίως στις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές ανακόπτει την καθοδική του τροχιά τον Ιούνιο και διαμορφώνεται στις 49,1 (από 32,1) μονάδες, χαμηλότερα πάντως έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (65,4 μον.). **Σε κλαδικό επίπεδο, η τάση είναι ελαφρώς ανοδική στα Δημόσια Έργα, αλλά κυρίως στις Ιδιωτικές Κατασκευές. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων, όπως και οι αντίστοιχες προβλέψεις για την απασχόληση μεταβάλλονται θετικά.** Αναλυτικά, ο δείκτης των -74 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων αυξάνεται τον Ιούνιο στις -65 μονάδες, με το 68% (από 79%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του επόμενου τρίμηνο και μόλις το 3% (από 5%) να δηλώνει το αντίθετο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης βελτιώνεται στις -41 (από -65) μονάδες, με το 45% (από 72%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα και το 4% (από 7%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων μειώνεται περαιτέρω, στις -42 (από -34) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 8,1 (από 6,9). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται (στις -31 από -7 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος το 9% (από 5%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 31% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 48% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και το 11% τους υπόλοιπους συγκυριακούς παράγοντες ως βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Σημαντική άνοδο καταγράφει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** τον Ιούνιο, διορθώνοντας τη μεγάλη πτώση των δύο προηγούμενων μηνών, αφού κινείται στις 77,9 (από 35,6) μονάδες, πλησίον του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (79,5 μονάδες). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών βελτιώνεται αισθητά, καθώς διαμορφώνεται στις -31 (από -73) μονάδες, ενώ και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ανακάμπτουν εξίσου (στις -9 από -54 μον. ο δείκτης). Σε ό,τι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κερδίζουν έδαφος, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -7 (από -18) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 6,5 (από 5,3). Στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες διευρύνονται, με το ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -34 (από -7) μονάδες. Τέλος, αυξάνεται στο 16% (από 6%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 41% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης, το 30% τη χαμηλή ζήτηση και ένα 12% τους λοιπούς παράγοντες ως βασικότερα λειτουργικά εμπόδια.

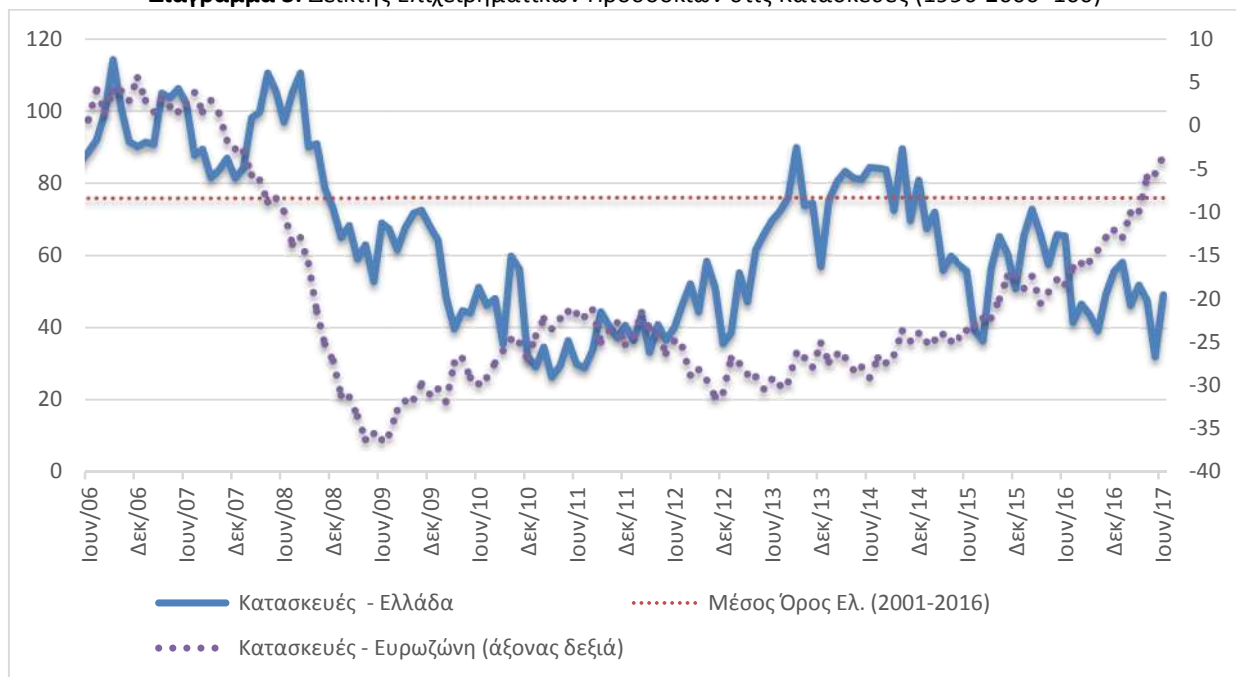
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016			
Κατασκευές (1996-2006=100)	26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	75,9	43,2	65,0	80,4	56,4	55,7			
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65,6	72,7	65,8	57,5	65,7	65,4	41,5	46,6	43,8	39,2	49,4	55,6
2017											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
58,1	46,2	51,8	41,6	32,1	49,1						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfin. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfin

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** βελτιώνεται τον Ιούνιο στις 30,7 (από 28,9) μονάδες, επίπεδο το οποίο σαφώς κατώτερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (57,2 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο χαμηλός δείκτης των -75 μονάδων υποχωρεί περαιτέρω, στις -84 μονάδες, ενώ τη μείωση αυτή αντισταθμίζουν οι προβλέψεις για την απασχόληση, καταγράφοντας άνοδο των 13 μονάδων (στις -59 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 59% (από 76%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με καμία όμως επιχείρηση (από 5%) να μην προβλέπει αύξησή τους. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, ο δείκτης για τις εκτιμήσεις στις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων μεταβάλλεται από τις -45 στις -61 μονάδες, ενώ στις τιμές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο διευρύνεται αισθητά, στις -30 (από -6) μονάδες. Τέλος, μόλις το 6% (από 4%) των ερωτηθέντων επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, όταν το 31% αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 1/2 τη χαμηλή χρηματοδότηση και το 1/10 τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα κυριότερα λειτουργικά του προσκόμματα.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Επιδείνωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες καθώς εξασθενεί η αισιοδοξία για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** κινείται πτωτικά τον Ιούνιο, στις 90 (από 96,4) μονάδες, χαμηλότερα και σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (100,6 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται οριακά, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους επιδεινώνονται, με τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων να κινούνται ανοδικά.** Αναλυτικά, οι αρνητικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους αμβλύνονται οριακά, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -5 μονάδες και το 35% των επιχειρήσεων να δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι ενός 40% που αναφέρει το αντίθετο. Ο δείκτης των αποθεμάτων υποδηλώνει αύξησή τους (στις +6 από -2 μον.), ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο χάνουν εξολοκλήρου το κερδισμένο έδαφος του προηγούμενου μήνα (στις +8 από +23 μον. το ισοζύγιο). Ως προς τις παραγγελίες προς προμηθευτές, καταγράφεται επίσης πτώση στον δείκτη, ο οποίος και ισοσκελίζεται (από +12 μον.), ενώ ανοδικά κινούνται οι προοπτικές για την απασχόληση, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +28 (από +19) μονάδες. Τέλος, καθοδικά κινείται και ο δείκτης των +5 μονάδων της βραχυπρόθεσμης εξέλιξης των τιμών, ο οποίος και ισοσκελίζεται, με το 85% (από 89%) να αναμένει σταθερότητα.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχωρεί σημαντικά τον Ιούνιο για έβδομο κατά σειρά μήνα, φθάνοντας στις 66,2 (από 78,7) μονάδες, στη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων τεσσάρων ετών. Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αποδυναμώνονται περαιτέρω και μάλιστα έντονα, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -39 (από -22) μονάδες. Οι θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου επίσης χάνουν έδαφος, με το ισοζύγιό τους να κινείται στις -14 (από +2) μονάδες, ενώ στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης αυξάνεται κατά 10 μονάδες, στις +11. Στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται άνοδος των 8 μονάδων στο σχετικό δείκτη (+20 μον.), ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου παραμένουν αμετάβλητες για τρίτο διαδοχικό μήνα (+31 μον. ο δείκτης). Τέλος, ο δείκτης πρόβλεψης των τιμών κινείται σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα (+8 από +26 μον.).

Άνοδο καταγράφει και τον Ιούνιο, για τρίτο κατά σειρά μήνα, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, κινούμενος στις 134,2 (από 115,3) μονάδες. Ανάλογη επίδοση είχε να καταγράψει ο σχετικός από το καλοκαίρι του 2008. Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, βελτιώνονται οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις (+51 από +43 μον. ο δείκτης), ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους μεταβάλλονται κατακόρυφα προς τα πάνω (+53 από -4 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα καταγράφεται άνοδος στο αρνητικό ισοζύγιο (-4 από -12 μον.), ενώ οι αρνητικές προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο δεν μεταβάλλονται (στις -7 μον. το ισοζύγιο). Στις προσδοκίες για την απασχόληση, ο ισοσκελισμένος δείκτης σκαρφαλώνει στις +82 μονάδες, ενώ στις τιμές το σχετικό μηδενικό ισοζύγιο δεν μεταβάλλεται.

Ήπια πτώση καταγράφουν οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** τον Ιούνιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 86,9 (από 89,6) μονάδες, χαμηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (79,2 μον.). Το αρνητικό ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνεται αισθητά (στις -9 από -39 μον.), ενώ αντίθετα επιδεινώνονται οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+14 από +22 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται ανοδικά, υποδηλώνοντας αυξημένα για την εποχή επίπεδα (+16 από -15 μον.), ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το σχετικό ισοζύγιο σημειώνει οριακή άνοδο (+16 από +14 μον.). Ο θετικός δείκτης στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ενισχύεται περαιτέρω (+8 από +4 μον.), με το 14% (από 12%) των επιχειρήσεων να προβλέπει μείωση και το 22% (από 16%) άνοδο. Τέλος, στις τιμές, ο αρνητικός δείκτης των -11 μονάδων δεν μεταβάλλεται, με το 86% των ερωτηθέντων να προσδοκούν σταθερότητα.

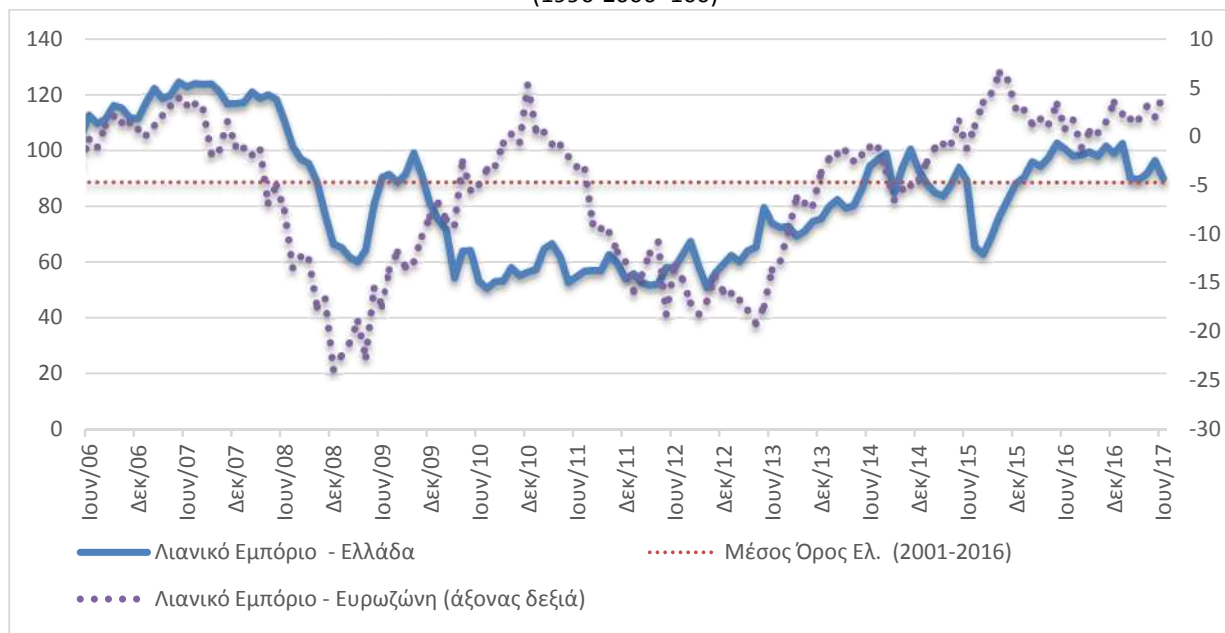
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016	
		50,8 Ιούλ-10	124,3 Μαι-07		88,6	57,1	70,2	89,1	81,0	98	
2016											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
90,5	95,9	94,4	97,5	102,6	100,6	98,0	98,4	99,6	97,9	101,6	99,0
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
102,5	90,1	89,6	91,7	96,4	90,0						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Καθοδικά κινούνται τον Ιούνιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 109,2 (από 125) μονάδες, σε καλύτερη επίδοση από την αντίστοιχη περσινή (92,2 μον.). Η αποκλιμάκωση των θετικών εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου (+21 από +27 μον. ο σχετικός δείκτης) συνεπικουρούνται από την μεγάλη

επιδείνωση στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+18 από +64 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης περιορίζεται ελαφρά κατά 3 μονάδες και ισοσκελιζεται, με τις προβλέψεις για την απασχόληση επίσης να βελτιώνονται (+10 από +4 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, η τάση είναι έντονα αρνητική (-10 από +28 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, ως προς τις προβλέψεις των τιμών, αναμένεται αύξηση (στις +9 μονάδες ο δείκτης).

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** κινούνται οριακώς ανοδικά τον Ιούνιο, σταματώντας έτσι την τρίμηνη πτώση του δείκτη, ο οποίος και διαμορφώνεται στις 81,2 (από 80,3) μονάδες, σε χαμηλότερη τιμή από την αντίστοιχη περσινή (107,6 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, ο δείκτης τρεχουσών πωλήσεων παραμένει στα ίδια επίπεδα (-28 μον.), ενώ οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου κερδίζουν οριακά έδαφος (στις +4 από +2 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Οι εκτιμήσεις για το τρέχον ύψος των αποθεμάτων δεν μεταβάλλονται από τη -1 μονάδα, ενώ το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές βελτιώνεται στις +4 (από -1) μονάδες. Αμετάβλητες παραμένουν οι προβλέψεις για την απασχόληση (στις +20 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις τιμές σημειώνεται μικρή άνοδος (+2 από -1 μον. το ισοζύγιο), όπου σχεδόν καθολικά αναμένεται σταθερότητα από τις επιχειρήσεις του κλάδου.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Ανάκαμψη προσδοκιών, βελτίωση στην τρέχουσα και προβλεπόμενη ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** βελτιώνεται και τον Ιούνιο, για τέταρτο διαδοχικό μήνα, κινούμενος στις 90,9 (από 86,3) μονάδες, σε ανώτερα επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά (75,7 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των *εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων* ενισχύεται από τις +6 στις +13 μονάδες, ενώ και οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση* βελτιώνονται (στις +12 από +5 μον. ο δείκτης). Θετικές παραμένουν και οι *προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου*, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται στις +15 (από +11) μονάδες, ενώ οι ελαφρά αισιόδοξες προβλέψεις για την απασχόληση βελτιώνονται οριακά (στις +5 από +3 μον. ο σχετικός δείκτης). Σταθερότητα επικρατεί και στις τιμές από τις αρχές του έτους, με το ισοζύγιο να διαμορφώνεται εκ νέου στις -2 μονάδες, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία διατηρείται στο ¼ του συνόλου. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 32% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του και από 1/5 την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** ενισχύεται τον Ιούνιο, φθάνοντας στις 122 (από 115,8) μονάδες, σε αισθητά υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (87,5 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων κερδίζουν 17 μονάδες (στις +49 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο σχετικός δείκτης παραμένει στις +28 μονάδες. Οι

προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση μεταβάλλονται ελαφρώς θετικά (+28 από +25 μον. το ισοζύγιο), ενώ το ισοζύγιο των +28 μονάδων στην απασχόληση του κλάδου χάνει 6 μονάδες. Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +18 (από +25) μονάδες, ενώ τέλος, κινείται στο 40% (από 45%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 25% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 15% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το υπόλοιπο 16% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Ανοδικά κινείται και τον Ιούνιο ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), φθάνοντας στις 94,9 (από 87,1) μονάδες, σε αισθητά υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι (67,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται ήπια, με το σχετικό ισοζύγιο να κερδίζει 5 μονάδες (στις +19), ενώ και στις εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης καταγράφεται άνοδος (στις +24 από +9 μον. ο δείκτης). Σχετικά με τις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης πορείας της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης ανακάμπτει επίσης, κατά 10 μονάδες, και διαμορφώνεται στις +33 μονάδες. Από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται επιδείνωση, με το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο να μειώνεται στις -14 μονάδες, ενώ στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης παραμένει μηδενικός. Τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία διαμορφώνεται στο 29% (από 18%), με το 40% των ερωτηθέντων να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα, το 16% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και ένα 16% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

Ελαφρώς υψηλότερα κινείται τον Ιούνιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, ο οποίος φθάνει στις 64,9 (από 60) μονάδες, ανώτερα από τα αντίστοιχα περσινά επίπεδα (41,9 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνεται σημαντικά, κατά 12 μονάδες, αν και παραμένει αρνητικό (στις -20 μον.), ενώ και στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται ήπια άνοδος (-23 από -26 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης υποδηλώνουν μικρή ανάκαμψη (στις -4 από -9 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης χάνει ελαφρά έδαφος (-25 από -21 μον.). Στις τιμές καταγράφεται μικρή εξομάλυνση του αρνητικού δείκτη στις -16 (από -19) μονάδες, ενώ τέλος, κινείται στο 13% (από 11%), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 32% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 40% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 12% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

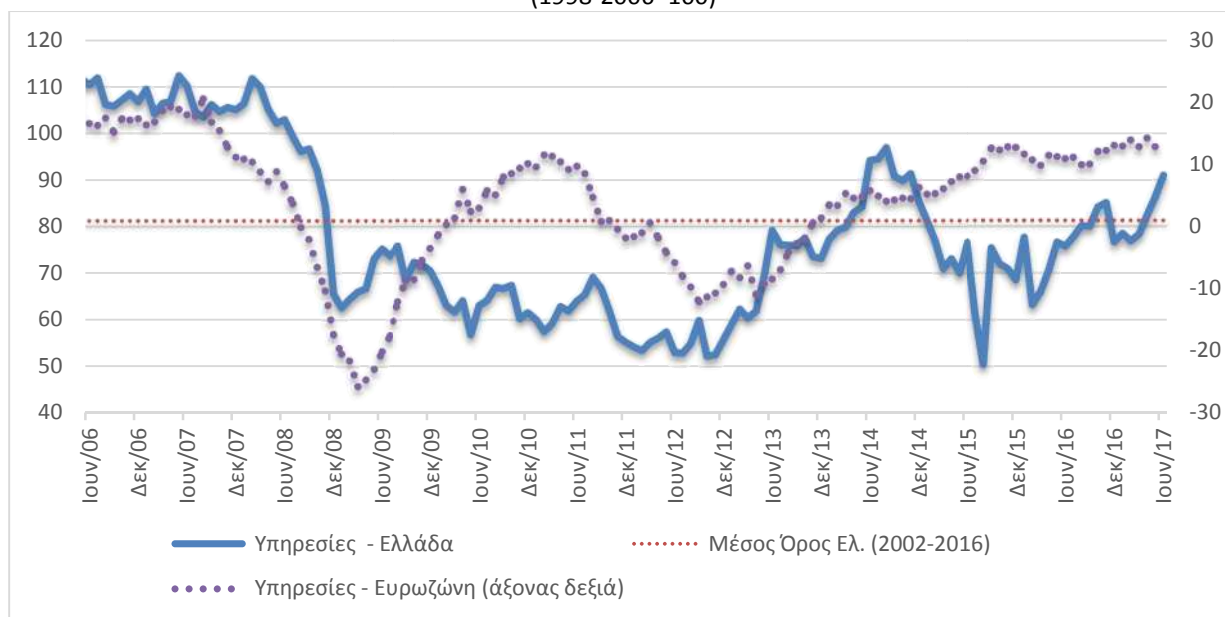
Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2002-2016	2012	2013	2014	2015	2016		
Υπηρεσίες (1998-2006=100)		53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01	81,3	54,8	70,4	87,2	68,5	76,1		
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
77,5	63,2	66,0	70,6	76,6	77,7	67,6	80,2	80,0	84,2	85,1	76,7
2017											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
78,5	76,9	78,3	82,4	86,3	90,9						

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ελαφρώς πτωτικά και τον Ιούνιο, στις 66,3 (από 68) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (60,8 μον.). Ο δείκτης των αρνητικών εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων διπλασιάζεται στις -14 μονάδες, ενώ το ισοσκελισμένο ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση χάνει 7 μονάδες. Πάντως, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης διαγράφουν ανοδική τροχιά (-16 από +11 μον. ο δείκτης), όπως συμβαίνει και με τις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (+5 από -18 μον. ο δείκτης). Ως προς τις προσδοκίες για τις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εντείνεται περαιτέρω (στις -30 από -25 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 23% των επιχειρήσεων δηλώνει και πάλι απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 45% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 20% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 9% του υπόλοιπου παράγοντες ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Στα ίδια επίπεδα παραμένουν οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές** τον Ιούνιο, με το σχετικό δείκτη να κινείται εκ νέου στις 105,2 μονάδες, στην ανώτερη τιμή των τελευταίων 2 ½ ετών. Το ισοζύγιο των +20 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνεται κατά 9 μονάδες, ενώ στις +29 μονάδες διαμορφώνεται και ο δείκτης στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (από +18). Την άνοδο στις δύο αυτές μεταβλητές αντισταθμίζει η επιδείνωση στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης (+21 από +41 μον. ο δείκτης), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου σημειώνεται μικρή άνοδος (+25 από +21 μον. το ισοζύγιο). Ο δείκτης των τιμών παραμένει στα ίδια επίπεδα, στις -11 μονάδες, ενώ τέλος, το 32% (από 25%) των επιχειρήσεων του δείγματος δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 38% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και από ένα 13% αμφότερα την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και τους λοιπούς τρέχοντες παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Οριακή βελτίωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύεται οριακά και τον Ιούνιο, για τρίτο κατά σειρά μήνα, και διαμορφώνεται στις -68,8 (από -69,7) μονάδες, επίπεδο το οποίο είναι ελαφρώς χαμηλότερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό (-68 μον.). Στην άνοδο του δείκτη τον Ιούνιο συμβάλλει αποκλειστικά η σημαντική βελτίωση του δυσμενούς ισοζυγίου για τις προβλέψεις της ανεργίας, αφού οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού και της χώρας επιδεινώνονται και η πρόθεση αποταμίευσης παραμένει στα ίδια αρνητικά επίπεδα. **Η Ελλάδα άλλωστε αποτελεί σταθερά τη χώρα με το χαμηλότερο δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.** Ακολουθούν η Βουλγαρία (-25,8 από -28,9), η Κροατία (-18 από -18,9), η Ρουμανία (-14,2 από -14,5) και η Ιταλία (-16,3 από -15,7 μον.). Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες βελτιώνονται, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και Ευρωζώνης, στις -2,2 (από -3,3) και τις -1,3 (από -3,3) μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Ανοδική τάση σημειώθηκε σε 13 χώρες (από 14 τον Μάιο και 13 τον Απρίλιο), ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 14 χώρες: οι σκανδιναβικές (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία), το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο, η Τσεχία, η Εσθονία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Μάλτα, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Κύπρος, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία. Αναλυτικά:

- **Δυσμενέστερες προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες επιδεινώνονται τον Ιούνιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -63,7 (από -63) μονάδες. Το 53% (από 50%) των νοικοκυριών αναμένει αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 3% (από 3%) προβλέπει ελαφρά βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +0,2 και -0,7 μονάδες.

- **Κάμψη και στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο κάμπτεται τον Ιούνιο και διαμορφώνεται στις -74,9 (από -73,6) μονάδες. Το 62% (από 60%) των καταναλωτών προβλέπει αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 4% το οποίο αναμένει εκ νέου μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -5 και -0,5 μονάδες.

- **Στα ίδια, πολύ χαμηλά επίπεδα η πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες παραμένει τον Ιούνιο σε πολύ χαμηλά επίπεδα και διαμορφώνεται στις -83,9 (από -83,6) μονάδες. Το 83% (από 80%) των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 7% τη θεωρεί αρκετά πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -0,4 και -3,5 μονάδες αντίστοιχα.

- **Αμβλύνεται περαιτέρω η απαισιοδοξία για την πορεία της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες υποχωρεί και τον Ιούνιο, στις +52,5 (από +58,4) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει ελαφρά ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 70% (από 74%), με το 10% (από 7%) των ερωτηθέντων να αναμένει μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κινήθηκαν στις +3,5 και +0,6 μονάδες.

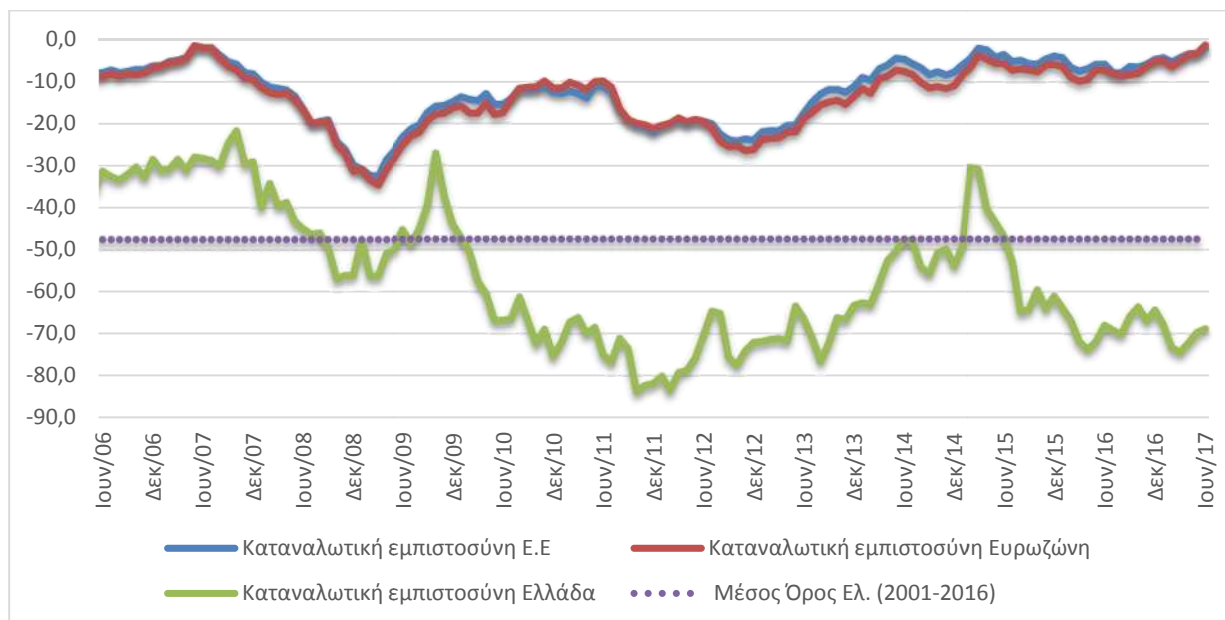
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-12,3	-15,6	-21,4	-16,7	-7,2	-4,4	-6,3			
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-13,6	-14,4	-22,2	-18,7	-10,2	-6,2	-7,7			
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-48,1	-74,1	-74,8	-69,4	-54,0	-50,7	-68,0			
Περιοχή	2016											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,2	-6,6	-7,3	-6,8	-5,7	-5,8	-7,7	-7,7	-6,4	-6,5	-5,8	-4,6
Ευρωζώνη	-6,3	-8,8	-9,7	-9,3	-7,0	-7,2	-7,9	-8,5	-8,2	-8,0	-6,2	-5,1
Ελλάδα	-63,9	-66,8	-71,9	-73,7	-71,9	-68,0	-69,2	-70,1	-65,9	-63,6	-66,9	-64,4
Περιοχή	2017											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,3	-5,3	-4,3	-3,4	-3,3	-2,2						
Ευρωζώνη	-4,9	-6,4	-5,1	-3,6	-3,3	-1,3						
Ελλάδα	-67,8	-73,3	-74,4	-72,2	-69,7	-68,8						

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

• **Στα ίδια επίπεδα και η πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) παραμένει τον Ιούνιο στα ίδια περίπου επίπεδα, με το σχετικό δείκτη

να διαμορφώνεται στις -57,9 (από -57,3) μονάδες. Το 65% των καταναλωτών προβλέπει εκ νέου ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 4% (από 1%) αναμένει εκ νέου το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -14,6 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,3 μονάδες στην Ευρωζώνη.

• **Εντείνονται οι πληθωριστικές προσδοκίες**

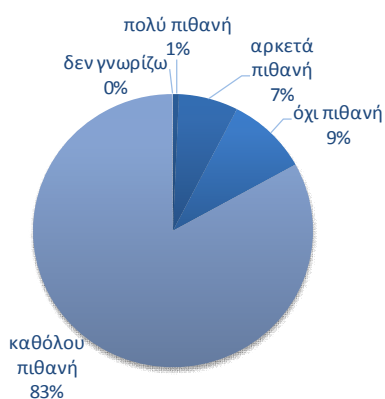
Το ισοζύγιο των +11,6 μονάδων του Μαΐου στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες αυξάνεται τον Ιούνιο στις +15,4 μονάδες, με το 50% (από 45%) των νοικοκυριών να προβλέπει άνοδο τιμών με ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 28% (από 32%) να αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +18,3 και +13 μονάδες.

• **Ελαφριά μείωση του ποσοστού όσων δηλώνουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα»**

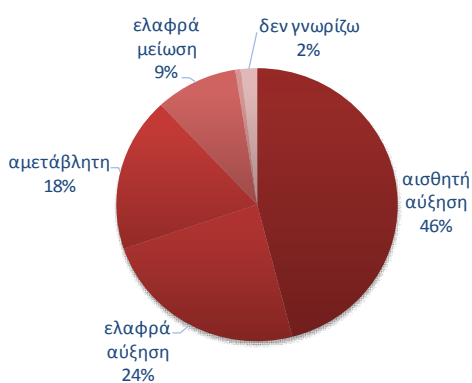
Ως προς τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» μειώνεται ήπια τον Ιούνιο στο 62% (από 64%), ενώ αμετάβλητο παραμένει το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους (14%). Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αντιπροσωπεύουν το 8-9% του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» το 14-15%.

Διάγραμμα 7: Βασικοί δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

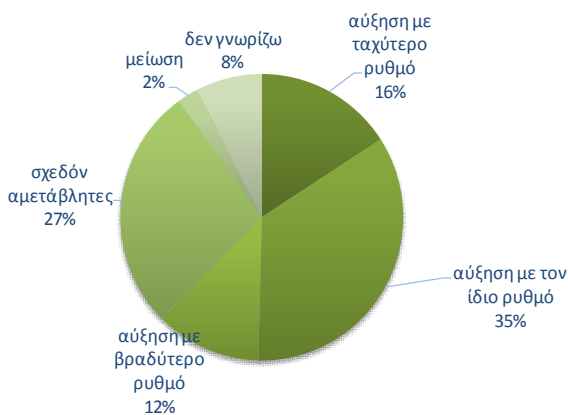
ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

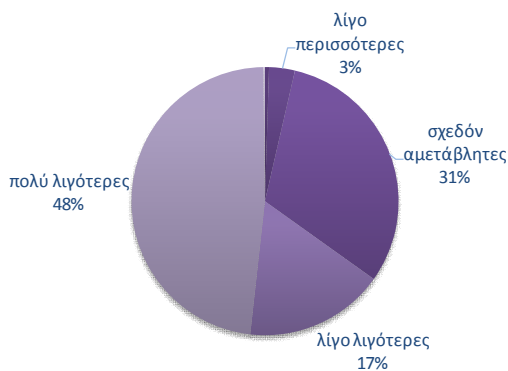
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: IOBE